

HINSEGIN HUGTAKALISTI OG SKILGREININGAR

Í viðum skilningi mætti telja til hinsegin fólks þá sem eru ekki gagnkynhneigðir, sískynja og/eða markkynja. Einnig þá sem falla ekki að viðmiðum samfélagsins um hefðbundið kyn, kyntjáningu og kynhegðun. Hér á eftir eru skilgreiningar á helstu hugtökum og hópum sem er mikilvægt að þekkja þegar unnið er með hinsegin samfélaginu, en listinn er ekki tæmandi.

Kynhneigð segir til um það hverjum fólk getur orðið skotið í, ástfangið af og laðast að. **Kynvitund** segir til um okkar innri upplifun af eigin kyni, hvernig við viljum lifa og vera í okkar kyni. Við erum öll með kynvitund og hefur hún ekki með líkama eða útlit að gera. Sumt fólk fer í kynstaðfestandi ferli til að aðlaga líkama sinn og útlit að kynvitund sinni en aðrir ekki. **Kyneinkenni** eru líkamlegir þættir sem eru notaðir til þess að flokka fólk eftir kyni, t.d. litningar, kynfæri, kynkirtlar, hormónar og fleira. Sumt fólk fæðist með ódæmigerð kyneinkenni, og falla ekki að tvíhyggju flokkun á kyneinkennum. **Kyntjáning** er það hvernig fólk tjáir kynvitund sína eða kyn, hún getur t.d. verið karlmannleg, kvenleg, blanda af báðum eða ótengd þessu tvennu. Fólk getur einnig forðast það að tjá kyn sitt á ákveðinn hátt ef það telur það ekki vera öruggt, en hinsegin fólk er oft dæmt út frá kyntjáningu sinni. **Kynverund** snýr svo að eigin upplifun okkar sem kynverur (e. sexuality). Rétt er að taka fram að tengjast ekki hvorum öðrum með ákveðnum hætti, þannig getur manneskja með ódæmigerð kyneinkenni (intersex) verið með hvaða kynvitund sem er, og manneskja sem er trans verið með hvaða kynhneigð sem er o.s.frv.

Gagnkynhneigð: Að laðast að manneskjum af öðru kyni

Samkynhneigð: Að laðast að manneskjum af sama kyni (t.d. lesbía, hommi)

Tvíkynhneigð: Að laðast að fleiri en einu kyni

Pankynhneigð: Að laðast að fólki óháð þeirra kyni

Eikynhneigð: Að laðast lítið eða ekki kynferðislega að öðru fólki, rómantísk aðlöðun getur þó verið til staðar

Sís/sís kynja: Fólk sem býr yfir kynvitund sem er í samræmi við það kyn sem því var úthlutað við fæðingu (fólk sem er ekki trans)

Trans fólk: Fólk sem býr yfir kynvitund sem samræmist ekki því kyni sem því var úthlutað við fæðingu og/eða fólk sem fer út fyrir það sem telst hefðbundið kyn, kynvitund og kyntjáning

Trans kona/stúlka: Kona/stúlka sem var úthlutað karlkyni við fæðingu

Trans karl/drengur: Karl/drengur sem var úthlutað kvenkyni við fæðingu

Kynsegin: Manneskja sem upplifir sig ekki einungis sem karl eða konu (kyntjáning viðkomandi getur verið alls konar)

Markkynja: Manneskja með kyneinkenni sem er hægt að flokka sem annað hvort karlkyns eða kvenkyns (fólk sem er ekki intersex)

Intersex: Manneskja með ódæmigerð kyneinkenni, sem fellur ekki að tvíhyggju skilgreiningum á kynieinkennum.

Fornöfn: Sumt fólk vill láta kalla sig hann, annað hún, en sumt fólk kys hvorugkyns fornafn, t.d. hán. Mikilvægt er að nota alltaf þau fornöfn sem fólk biður okkur um.

BDSM: Er form hneigða, skynjunar, nándar og samskipta í samhengi valdaskipta, sem byggja á upplýstu samþykki og trausti. Það getur verið kynferðislegt en einnig hluti af daglegu lífi fólks. BDSM stendur fyrir bindingar, drottun (og undirgefni), sadisma, skynjun, masókisma, og munalosta en grundvallarreglur BDSM á Íslandi eru að BDSM sé öruggt, meðvitað og samþykkt. Yfirleitt er talað um BDSM fólk sem nær bæði yfir þá sem skilgreina sig BDSM-hneigða og þá sem stunda BDSM.

Fjölástir/fjölsambönd: Einstaklingur getur verið í lokuðu eða opnu sambandi við fleiri en einn, getur átt einn maka en verið í opnu sambandi, einstaklingur getur átt aðal maka en getur átt í ástarsambandi við aðra. Fjölástir geta verið þannig að allir aðilar sambandsins eru saman, en einnig að einstaklingur getur átt tvo maka sem eru þó ekki í sambandi með hvorum öðru. Slík sambönd geta verið opin eða lokuð en fjölástir og fjölsambönd geta tekið á sig ýmsar birtingamyndir.

Gagnkynhneigt forræði, gagnkynhneigð-sís viðmið: Sú trú að gagnkynhneigð sé náttúruleg og æðri öðrum kynhneigðum, þannig að karlar (sem uppfylla hugmyndir um ráðandi karlmennsku) og konur (sem uppfylla hugmyndir um ráðandi kvenleika) mynda saman hina fullkomnu heild. Litið er svo á að bestu skilyrðin fyrir barn að alast upp í séu innan gagnkynhneigðs sambands. Þá eru einnig ríkjandi hugmyndir um „eðlilegt“ kyn, að kynfæri stýri kynvitund, að kynin séu einungis tvö (karl og kona) og að alvöru konur fari eftir viðteknum hugmyndum um kvenleika og alvöru karlar eftir viðteknum hugmyndum um karlmennsku. Spurningamerki er sett við þá sem upplifa og tjá kyn sitt á annan hátt. Slíkar hugmyndir birtast víða, bæði beint og óbeint og oft ómeðvitað, en þær þarf að taka til greina þegar skoða á stofnanir og hversu aðgengilegar þær eru hinsegin fólki.

Heimilisofbeldi er skilgreint sem ofbeldi milli skyldra eða tengdra. Staðurinn þar sem ofbeldið á sér stað skiptir ekki máli. Hins vegar skipta tengsl geranda og brotaþola máli. Stundum er fjallað um ofbeldi í nánum samböndum og nær heimilisofbeldi yfir það en þar sem skilgreiningin nær einnig til skyldra þá fellur undir heimilisofbeldi ofbeldi sem börn beita foreldra sína og foreldrar beita börn sín. Heimilisofbeldi í hinsegin samböndum birtist oftast á sama hátt og í öðrum samböndum, en getur líka haft öðruvísi birtingarmyndir – og viðbrögð samfélagsins sömuleiðis. Oft er gert lítið úr ofbeldi í samkynjasamböndum, þar sem hefðbundnar birtingarmyndir eru oftast að karlar beita konur ofbeldi. Sömuleiðis er ekki alltaf skilningur til staðar hvernig transfóbía getur haft áhrif á heimilisofbeldi sem trans fólk verður fyrir. Mikilvægt er því að kynna sér mismunandi birtingarmyndir heimilisofbeldis og festast ekki í kynjuðum staðalímyndum.